

Constantin MOȘINCAT- Pași Pe Caldarâm Încrustări Istorice: De La Pace La Diktat (1815 – Viena – 1940)buletindecarei vol.1

„Politicește am fost împărțiți în trei părți (Muntenia, Moldova și Ardealul), dar limba era aceeași, cărțile sfinte erau aceleași. Unitatea noastră era perfectă, pentru că aveam credință în Dumnezeu și pentru că ne iubeam ca neam. Să ne iubim unii pe alții ca neam, dar să ne iubim prin identitatea credinței. Pentru că numai prin ea ne putem iubi, ca să refacem și unitatea noastră care este astăzi atât de suferindă.”

(Părintele DUMITRU STĂNILOAE)

Istoria este Luminătorul ce alungă noaptea trecutului pentru a se ivi zorii viitorului. Istoria Națională trebuie să rămână un Vulcan permanent aprins, care prin provocarea undelor elastice, respectiv pasiunea și libertatea cunoașterii privind gradul înalt de frecvență al cercetării critice și obiective, acțiunea forțelor tectonice a izvoarelor tumultuoase să poată declanșa pe scara seismică erupția magmei realității, ce dă impetuoșitate și magnitudine faptelor, evenimentelor, adică Adevărului.

„Istoria, enunța Comandorul prof. univ. dr. Gheorghe Jipa Rotaru, această carte a vieții, nu înseamnă numai tradițiile, ci înseamnă marea deschidere spre prezent și mai ales spre viitor.” (Jipa Rotaru/ Marius-Adrian Nicoară, *Constantin Prezan – Ion Antonescu în slujba Făuririi româniei Mari*. Ed. Alpha MDN Buzău, 2018).

Dimensiunea spirituală a istoricului dacoromân prin excelență se întrupează deopotrivă și trinitar printr-o înaltă conștiință religioasă, patriotică și istorică. Fenomenul istoric nu este o *poveste frumoasă*, cum o voce de frecvență joasă vociferează, ci este realmente un fenomen real, complex, autoritar, profund, narativ, reconstituit, re trăit și apoi mărturisit mai întâi ca istorie națională și deopotrivă universală. *„Însemnătatea Istoriei Naționale*, sublinia academicianul **Ioan Lupaș**, *ne dă posibilitatea cunoașterii integrale a vieții neamului nostru cu toate înfățișările-i felurite, rezultate dintr-un lung proces istoric. Elementele care au contribuit la desfășurarea acestui proces n-au dispărut în mormântul trecutului, ci multe din ele își continuă acțiunea determinându-l și în prezent.”* (Ioan Lupaș, membru al Academiei Române, *Istoria Românilor*, edițiunea a XV-a, Ed. Dacia Traiană, Sibiu, 1944, Prefață la edițiunea a V-a, Cluj, 25 Februarie 1929)

Autoritatea Istoricului creștin ortodox rămâne întotdeauna ADEVĂRUL!

Istoricul este un brav luptător al prezentului, un fel de Comandant de Divizie, care luptă tactic, strategic și ofensiv în tranșeele trecutului, pe toate fronturile de operații

ale faptelor-evenimente de care se ocupă, reconstituindu-le cât mai deplin și cât mai fidel pentru a le oferi apoi integral generațiilor viitoare merituoase. „*Istoricul*, afirma marele istoric german **Leopold Ranke** (1795-1886), *nu este nici politician, nici slugă a politicii, ci analist cu spirit critic și obiectiv.*” (cf. Eugen Statnic, *Istorie și Adevăr – Oligarhia anglo-americană și soarta Europei*. Ed. Serebia Chișinău, 2017, p. 9)

Stilul curat, ambițios, tenace, plin de elan, revărsat în cascadă, pe alocuri tăios, încărcat de voință și adevăr, prin care autorul, un strălucit militar și un eminent istoric col. (r) dr. **Constantin MOȘINCAT**, mărturisește, prin diversitatea tematică, așternând prin articole, studii, documente selectate și completate faptele mărețe ale înaintașilor ardeleni și frumosul lor ideal eroico-martiric – consacră mărturii testamentare care afirmă, confirmă, clarifică, întăresc și întregesc lumina adevărului lor întru ADEVĂR.

Preocuparea sa asiduă, precumpănitoare, stăruitoare și de căpetenie prin eforturi sistematice și îndelungate, pentru trecutul istoric, relevă reflecția acaparantă de a face din vocația istorică, poate cel mai râvnit obiect al cunoașterii, un monument fundamental al culturii creștine, dar și o componentă esențială a vieții sale de zi cu zi, care se intersectează cotidian, melodios și tumultos cu existența noastră.

După o invitație plină de grandoare și autoritate a altui mare român, istoric și militar Col (r) Dr. Mircea Dogaru, purcedem așadar pe urmele grele, apăsate lăsate măturie pentru prezent și viitor, pentru Pământ și Cer, de ***Pași Pe Caldarâm Încrustări Istorice: De La Pace La Diktat (1815 – Viena – 1940)*** *buletindecarei vol.1*

Preliminariile Părții I-a presară *Energiile risipite* ale politicii de „pace”, propusă de *Congresul de la Viena*, din 18 Iunie 1815, sub genericul căreia se dorea instaurarea „*restaurației*” și „*legitimismul*” dinastiilor înlăturate grație evenimentelor desfășurate. Regimurile dinastice subjugând aspirațiile și dorințele națiunilor ce se luptau să redevină state naționale, au creat în 1815 „*Sfânta Alianță*” pe trunchiul monarhiilor Prusiei, Austriei și Rusiei, înăbușind mișcările naționale de eliberare, precum Revoluția lui Tudor Vladimirescu, transformând Vatra Principatelor Dunărene în teatru de operații pe care s-au desfășurat conflictele armate ale acestor mari puteri.

Hegemonia imperialilor au „*legiferat*” samavolnica lor imixtiune în hotarele Daciei noastre, după tocmeala lor mișelească și ticăloasă, astfel: Bucovina

încorporată la 1775, de Imperiul Habsburgic, Basarabia luată ca pradă de război în 1812, de Imperiul țarist, Ardealul anexat la 1867, de Austro-Ungaria, iar România Mică înfăptuită sub Alexandru Ioan Cuza să rămână în conflict cu Poarta Otomană.

Pășind pe **Drumul ardelenilor** – via **Calea Dacilor liberi**, autorul s-a oprit să cinstească memoria Neamului prin monumentul de la **Carei** închinat lui **Mihail Eminescu**, prin grija Adunării Generale Astra de la Carei, din 13-15 Octombrie 2017, cu participarea tuturor Despărțămintelor ASTRA din țară, Republica Moldova, Serbia, surprins și cuprins de emoția regalului eminescian stârnit de distinsa doamnă Daniela Ciută, la care s-a adăugat admirația monumentului venerării ostașului român, reculegere și recunoștiință la cel al deportaților și refugiaților, bucuria întâlnirii cu mari români precum col. (r) Voicu Șichet, coordonatorul volumului „*Părintele Vasile Lucaciu în revista sătmăreană Eroii Neamului*”, sau alții.

Din Odiseea sângeroasă a primului război mondial desprindem câteva caracteristici însemnate, destul de edificatoare pentru importanța instituirii Adevărului istoric. România aliată cu Rusia, care între timp devenise U.R.S.S. a fost nevoită să lupte cu germanii, dușmanul declarat și cu bolșevicii, dușmanul nedeclarat. Armatele ruse dezertaseră de la respectul militar, devenind bande anarhice, violente, lașe, trădătoare și ucigașe, îndreptate mai întâi împotriva ofițerilor lor, iar apoi în complotul asupra Casei regale, a guvernului și instituirea „sovietelor”, astfel, că se impunea imperativ dezarmarea lor. „*Generalul Constantin Prezan s-a achitat însă cu brio de misiunea anihilării și dezarmării soldaților ruși...*, căruia i s-a alăturat locotenent-colonelul **Ion Antonescu**, șeful Biroului de Operațiuni din Marele Cartier General, reamintind că: „*Prin atitudinea mea, recunosc brutală, am determinat la Iași, în contra voinței guvernului și într-un moment de ezitare a Comandamentului, acțiunea de dezarmare a bolșevicilor de la Socola și a armatelor rusești din Moldova.*” (Constantin Moșincat, *Pași Pe... Caldărâm Încrustări Istorice: De La Pace La Diktat* (1815-Viena-1940 buletindecarei, vol. 1, Ed. Primus Oradea 2020, p. 62)

Schimbarea guvernului de la Petrograd în Iunie 1916, prin Boris von Sturmer a avut ca obiectiv încheierea păcii separate cu Germania. Tratatul secrete desfășurate în Suedia într-o stațiune balneară prevedea împărțirea teritoriului României: „*rușii să ia Moldova până la Carpați; Galiția (de la Austria) urma să treacă la Germania, iar în locul Galiției, Austria să primească Valahia (Muntenia) și Oltenia.*” (ibid., p. 64)

Alea lacta Est ! - Zarurile au fost aruncate! Regatul Român a intrat în război în 15 August 1916. Începutul promițător a devenit repede o retragere forțată, cu biruințe spulberate, dar înfrângeri demne, cu eroism și martiraj la tot pasul, ocuparea Capitalei, apoi stabilizarea frontului pe aliniamentul Focșani – Nămolosa – Galați. Franța după marea Bătălie de la Verdun (21 Februarie -18 Decembrie 1916) a supraviețuit prin intrarea României în război de partea Antantei, dar încheind tratatul secret cu Rusia țaristă, a trădat interesele românești. A fost nevoie de sprijinul Misiunii militare franceze, de aportul marelui general filoromân **Henri Mathias Berthelot** ca Franța să se revanșeze, de strategia și vitejia marilor comandanți ai Armatei române și de sutele de mii de jertfe de sânge curat ale Eroilor și Martirilor români.

Cercetarea istorică laborioasă conduce implicit la antropologie, la cosmos, la cugetarea filosofică, la revelarea religioasă a cunoașterii istorice, deschizând căutătorului orizonturi nebănuite ce gravitează în jurul Adevărului, ce ne descoperă ființa socială a unui popor așezat de Dumnezeu, primordial în Vatra sa Strămoșească, luminat de acte și trăiri spirituale, însetat de Absolut, flămând de Libertate și Dreptate, nemărginit de iubire, transformând totodată Omul (autorul), Opera, Nația și Lumea într-un Cult al slujirii și slăvirii Pantheonului **Sfintei Tradiții** ce impune statornicie și dăinuire Neamului dacoromân și Bisericii lui Hristos.

*„Originalitatea și identitatea permanentă a unui popor, afirma profesorul **Alexandru Nemoianu**, sunt exprimate în trăinicia Tradiției lui. Tradiția, care exprimă cel mai fidel personalitatea poporului, adică tot ce rămâne **statornic**. Tradiția ține de spiritualitate și de raportul cu sinele cel mai intim și, se poate spune, reprezintă modul în care absolutul este exprimat de un anume popor. În această înțelegere avem nevoie de Tradiție pentru a ne aminti permanent cine suntem. Tradiția este ceea ce face un Popor unic, căci în ea se cuprinde modul în care un popor definește și înțelege diferența dintre frumos și urât, dintre drept și nedrept, dintre adevăr și minciună, dintre bine și rău. **Tradiția este experiența existențială a Neamului și în ea se păstrează frumusețea autentică.**”* (Alexandru Nemoianu, *Despre statornicie* în Revista **LOGOS și AGAPE**, 6 August, 2020)

În fragmentul rezervat *Revoluției din Transilvania – 1848*, autorul a pornit motivat și de sentimentul care i-a unit soarta cu Voichița Maria în **biserica din satul Portița**, pe șoseaua Carei – Andrid, la 15 km sud de Carei. *„Atunci am aflat de existența stampeii care reflecta chipul lui Avram Iancu în Vestul României, într-un*

*mod aparte, cu vibrație patriotică. Viața spirituală a acestei vetre românești a cunoscut o notorietate prin prestigiul preoților Ioan Dărăban (1821-1833), Ilie Trochnea (1833-1845), Theodor Pop Dan (1845-1853), Vasile Vancu (1853-1878), Emanoil Crețu (1878-1881, Gheorghe Chereji (1883-1903), Andrei Bogdan (1904-1925), care au avut un rol important în sădirea și cultivarea sentimentului național. Preotul Vasile Vancu împreună cu Ioan Munteanu au contribuit la elaborarea **Proclamație de la Blaj**” (ibid., p. 82)*

Stampa lui Avram Iancu și a căpitanilor săi, exprimă „evocarea nobleții de gând și a dârzeniei de fapte: Avram Iancu, Petre Dobra, Ioan Buteanu, Nicolae Solomon, Simion Balint, realizată de Barbu Iscovescu și imprimată în 1850 la Paris, „Stampa, după viziunea lui Constantin Mălinaș „e un adevărat pantheon grafic al revoluției”, iar Cristina Bursuc mărturisește că a vegheat mai bine de un veac în biserica din satul Portița. Astăzi se află la loc de pomenire în Muzeul Episcopiei ortodoxe din Oradea. Mândria bisericii din satul Portița mai este legată și de cinstirea cărților vechi liturgice, precum celebrul *Liturghier de la 1713, al lui Antim Ivireanul*. La 10 Mai 1928, a avut loc premiera piesei de teatru în 4 acte și 7 tablouri „Avram Iancu – tragedie istorică” în viziunea inimoasei și distinsei Galliei Tudor, reflectând mândria național – creștină și spiritul Crăișorului munților, plămadă din cremenea neînfriecatului voievod Menumorut, din care desprindem scena venirii emisarului lui Kosuth Lajos, Voșvari, fost Feher Pal la Crăișorul Munților, pentru a-l convinge să treacă de partea tiranului său Kosuth Lajos.

„Voșvari, desface pachetul din mâna soldatului care l-a însoțit și grăiește cu curaj. *IȚi-am adus mantie, sabie* (cu pietre încrustate pe mâner) *și calpac de-ale lui Arpad, precum și un decret de General Gubernial!* (Îi dă un plic sigilat). *Și așa gătit, să mergi la Budapesta, unde am ordin să te duc!* / Avram Iancu – (Le ia din mâna lui, le privește disprețuitor și i le aruncă la picioare). *N-am nici un respect pentru penele acestea de tirani! Nu voi îmbrăca niciodată corcoașele voastre, atâta timp, cât poporul meu e nedreptățit de voi! ...Kosuth Lajos nu va avea cinstea să mă primească de amic; regret!* / Voșvari – (Adună hainele de pe jos și le dă soldatului, apoi, prinde steagul din mâna lui, îl sfâșie enervat și-l aruncă la picioarele lui Iancu). *Hai, scoate sabia lancule, pe viață și pe moarte! Noi doi. Tu ai martori pe Căpitaniii tăi, iar eu, numai ofensa adusă memoriei lui Arpad și insulte adresate lui Kosuth Lajos!* / Avram Iancu – (Liniștit). *Ooo! Oprește-te, Voșvari, nu mă bat cu tine!* / Voșvari – *Nu te mai bați cu mine, zici?! Explică-te!* / Avram Iancu – *Ai fost în casa mea pe cale pașnică,*

*la Vidra, și odată ce ai stat la masa mea, nu te mai pot lovi!. Este un principiu moștenit de la Decebal al nostru!./ Voșvari – Bine atunci deleagă pe căpitanii tăi!. / Avram Iancu – Liniștește-te Voșvari, nu vei fi ucis mișelește, aici unde ai venit cu steag alb, și nici măcar prizonier, deci vei pleca teafăr, păzit de oamenii mei, până vei găsi trupele tale. Apoi vom lucra în mod cinstit, fiecare în fruntea oastei lui!. De vei cădea, așa ți-a fost ursita, de vei scăpa, norocul tău!. Acum noroc bun!.(Îi întinde mâna). / Voșvari – (Mișcat îi dă mâna, apoi salută militărește). **Îți mulțumesc!. Nobil principiu avea Decebal!**” (ibid., p. 85)*

Testamentul lui Zamolxis, al lui Burebista, al lui Decebal, și-al tuturor regilor și voievozilor noștri, inclusiv Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, puneau înaintea Patriei pe Dumnezeu, iar în sânul ei așezând pe conducătorii aleși și poporul neînfricat și credincios, păstrând dincolo de demnitatea dacică și onoarea Cavalerului trac. Acest fapt, măreț și monumental ce se înscrie între marile Minuni ale lumii – **Onoarea Cavalerului trac**, nu l-au înțeles niciodată dușmanii noștri creștini și necreștini, nu l-au înțeles regii străini care au vitregit Țara sub cârmuirea lor vremelnică, nu l-au înțeles pururea oligarhia politicianilor de ieri și de azi, renumiți doar prin palavrele lor fără noimă, vorba lui Nicolae Steinhardt, ce pozează în „*democrați*” de „*dreapta*”, „*nedeciși*” sau de „*stânga*”. „*Nous avons assez de ces gens sans honte, dont l’insolence en matiere religieuse est rendue insupportable par leur irreligiosite meme, de ces discoureurs, ces acolytes de politiciens, costumes sans gout en habit de ville.*” <<Ne-am săturat de acești oameni fără rușine, a căror insolență în materie de religie este insuportabilă tocmai din cauza ireligiozității lor, de acești palavragii, de acești acoliți de politicieni, îmbrăcați fără gust în haine de oraș.>> (N. Steinhardt/ Em. Neuman, *Eseu despre o concepție catolică asupra iudaismului – Iluzii și realități evreiești*. Mănăstirea Rohia, Polirom, 2011, p. 91)

La afirmația profetică **Ioan Aurel Popovici** că „**și miturile și legendele fac parte din istoria unui popor**”, aș adăuga că Adevărul, Dreptatea, Demnitatea, Iubirea, Libertatea și Onoarea întregesc însă conștiința suverană a unei Națiuni creștine.

Omagiul pios adus de autor Profetului **Mihail Eminescu**, prin pașii purtați la Ipotești, Putna în 1971, la Budapesta în 2006, pe urmele generalului Georgescu P. Ion, care a sădit **Codrul Eminescu** prin cei 10.000 de brazi, care au sădit numele **EMINESCU** la 50 de ani de la urcarea pe cer a Luceafărului, la Rașca, Seini, Carei 2017, anual de 15 Ianuarie la Oradea, ne apropie de „*Suma lirică de Voievozi*”,

familiarizându-ne cu călduroasa, vulcanica revistă „*Familia*” a lui **Iosif Vulcan**, care a ilustrat portretele marilor bărbați și perle din strălucitoarele lor opere: mecena bihorean Nicolae Jinga, Dimitrie Bolintineanu, Timotei Cipariu, Elisa Circa, Dora d'Istria, Ioan Popas, Constantin Rosetti, George Barițiu, Gheorghe Lazăr, Avram Iancu, Horea, Cloșca, Vasile Alecsandri, A. Papiu Ilarion, A. Treboniu Laurean, George Tăut, Aron Pumnul, Alexandru Sterca Siuluțiu, Simion Bărnuțiu, Samuil Vulcan, Andrei Șaguna mitropolit și baron, George Hurmuzachi, Ion Rațiu, Mihail Eminescu, Veronica Micle, Mihail Kogălniceanu, Cuza Vodă, B. P. Hașdeu, Nicolae Bălcescu, Ioan Eliade, Alexandru Roman, Carol I, Alexandru Macedonschi, Emil Isac, Ion Slavici, Victor Hugo, Lord Palmerson, Francisc Liszt, Henric Heine, Al. Dumas, Edison, Shakespeare, Cervantes, Bismark, Carl Marx, Napoleon ș.a., din care s-au desprins strălucitoarele diamante precum eleva violonistă de 15 ani **Elisa – Elena Circa** care a electrizat țara și prințesa frumuseții și a inteligenței **Dora d'Istria** care la doar 17 ani cutremura lumea prin studiile strălucite de la Veneția, Viena și Drezda, prin lucrările de referință *Despre viața monahală în biserica orientală*, sau *Femeile în Orient*, devenind membră a Academiei de Științe a Greciei, strălucind în pantheonul feminin românesc precum prințesele Maria Cantemir, Martha Bibescu, Elena Cuza, regina Maria sau admirabila noastră prima femeie Doctor în Filosofie Iulia Hașdeu ori Caterina Varga sau Elena Faina – *Crăieșele luptătoare ale Munților*. „*Familia*” Românului Iosif Vulcan a dat literaturii naționale și universale pe Regele poeziei sublime și pe Profetul spiritualității creștin – ortodoxe **Mihail EMINESCU**. În anul 1934, într-o atmosferă de sărbătoare regală, episcopul Armatei Roman Ciorogariu, la invitația primarului Tiberiu Moșoiu a sfințit bustul sacru al lui Eminescu, realizat de sculptorul Oscar Han, amplasat în esplanada parcului Crișul Repede, care emana o „*înfățișare plină de măreție*”, cum remarca colonelul George Bacaloglu. Societatea Scriitorilor a fost prezentă prin: Liviu Rebreanu, Ion Minulescu, Pamfil Șeicaru, George Bota, Eugeniu Speranția, George A. Petre, Octav Șuluțiu ș.a.

Maghiarii și ungurii neputându-l deștrădăcina l-au dat pe mâna horthyștilor în 1940, care i-au demolat bustul, adâncindu-l și mai mult conștiinței naționalist-creștine. În 1973, sculptorul Ovidiu Maitec l-a redat orădenilor pe nemuritorul nostru Eminescu.

Istoria este expresia vie a temporalității omului creat, așa cum Teologia este graiul transcendeței creștinului ortodox hristic mărturisitor înduhovnicit întru veșnicie. „*Istoria*, consemna distinsul profesor cercetător **Mihail Diaconescu este expresia**

directă a dimensiunii temporale a omului, a cunoașterii, a existenței obiective.” (Mihail Diaconescu, *Istorie și valori*, Ed. Ministerului de Interne, București-1994, p. 10)

Voi devansa ordinea capitelor vorbind în mod solemn despre **Oradea** – Cetatea dragă a autorului și cea natală a Românului poet, scriitor, publicist **George Roca**. În Icoana eternității Pantheonului dacoromân în Corola Oștirii brodam chipul unuia dintre cei mai bravi generali ai Armatei române **Traian Moșoiu** – **vocația demnității ostășești**. Simțământul vocației lui a fost probat de două lucruri fundamentale: iubirea de Dumnezeu și dragostea de Neam, prin atitudinea statornică de împlinire, de comuniune, de eroism și martiriu paralel cu sentimentul profund de asumare a responsabilității statorniciei și dăinuirii carpatine – paradigma geto-dacului hristic, care aprinde, surprinde și cuprinde într-un moment fundamental destinul unei persoane întrupat destinului neamului.

Cetatea **Oradei** stăbătea vazduhul de freamăt și bucurie, de Înviere a Domnului și a Neamului, îmbrățișând în sânul dublei sărbători sfinte pe impunătorul General, pe Eroul național – *„simbol al dezrobirii nației românești”* – *„Arhanghelul”* și *„Salvatorul Ardealului”* – **Traian Moșoiu**, caracter brav, autoritar, disciplinat, demn, moral, cumpătat, strateg, clarvăzător și viteaz. *„Eroul nostru era fermecător, prietenos și blând în relațiile cotidiene, cu o privire plină de demnitate, delicată și distinsă, dârz și cu judecată cumpătată, manierat și de o rară modestie și sensibilitate sufletească, caracter ales și dăltuitor de caractere, călăuzitor de oameni și cârmuitor de suflete, cu o inimă plină de iubire și iertare, dar exigent și niciodată tolerant cu cei care nu-și îndeplineau, fără reproș, misiunile sau îndatoririle funcției ce o ocupau.”* (ibid., p 196)

Din caietul articolului *Secuii sunt moți? Ungurii nu știu cine sunt!*, istoricul militar Col. (r) dr. Constantin Moșincat toarce firul din veacuri al relațiilor huno-ungro-maghiarilor cu dacoromânii stăpâni și încăpățânați de pașnici. Peste suveranitatea și suzeranitatea statelor ungurii se credeau/ se cred stăpâni. Privind autodeterminarea națională, nici hunii, nici maghiarii, nici ungurii n-au recunoscut, nu recunosc și nu vor recunoaște Principatul român al Transilvaniei în ciuda tuturor evidențelor seculare, care covârșesc prin **unitatea și identitatea dacoromână**. *„La început, din secolul al XIII-lea până în secolul al XVI-lea, afirmă răspicat academicianul Ioan Aurel Pop, au fost aproape exclusiv străinii care s-au referit la această unitate și identitate românească, constatată de ei în mod concret și aflată chiar de la martori români. Natural, au invocat-o și românii înșiși direct sau indirect, de la Ștefan cel Mare (cel*

care numea țara românilor de la sud de Carpați ***l'altra Valacchia***, fiindcă prima țară românească era pentru el chiar țara lui, Moldova), *Nicolaus Olahus, Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino Stolnicul sau Dimitrie Cantemir, până la reprezentanții Școlii Ardelene, la romantici și neoromantici, la toți marii istorici și oameni de cultură ai secolului al XX-lea.*” (*Istoria Transilvaniei*, vol. II (de la 1541 până la 1711), Ioan-Aurel Pop, Thomas Nagler, Magyari Andras (coordonatori), Academemia Română-Centru de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2016, p. 82)

Să nu fi auzit oare maghiaro-ungurii de marele unificator **Mihai Viteazul**, cel care i-a înfrânt destul de rușinos, cel pe care l-au trădat atât de fariseic deși le era aliat?!? Bardul Istoriei naționale **Nicolae Iorga** mărturisea nației sale și lumii întregi să audă și să înțeleagă: *„În timpurile cele mai vechi, românii nu făceau nici o deosebire în ceea ce privește ținurile pe care le locuiau; pentru dâșii, tot pământul locuit de români se chema ȚARA ROMÂNEASCĂ. Țara românească erau și Muntenia și Moldova și Ardealul și toate părțile care se întindeau până la Tisa chiar, toate locurile unde se găseau români. N-aveau câte un nume deosebit pentru deosebitele ținuturi pe care le locuiau și toate se pierdeau pentru dâșii în acest cuvânt mare, covârșitor și foarte frumos de: ȚARĂ ROMÂNEASCĂ.”* (Nicolae Iorga, *Ceva despre Ardealul românesc*, București 1907, p. 1)

Întinând Rezoluția de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia sub care s-a consfințit alături de jertfa sfântă de sânge a Românilor și graiul poporului **„vox populi, vox Dei!”** – **„unirea pentru vecie a Transilvaniei cu Țara-Mamă!”**, prin care s-a rezidit Națiunea Română, profanând deci, cu lava vulcanică a urii ce țâșnea din gâtlejurile hunilor aprinși răbufnind în ciuda recunoașterii la 1892, de către regentul-cardinal Nicolae Olahus, că Ardealul este națiune română independentă, recunoscută prin diplomele leopoldine, nu recunoșteau: *„din pustă până la Carpați altă națiune decât cea maghiară.”* (Romulus Seișanu, Alexandru Rațiu, *România în timpul războiului 1916-1918*, seria I, Fascicola nr. 1, aprilie 1919, p. 32)

Antologia de articole, studii și documente atent selectate de autor, alături de Caruselul inedit al ilustrațiilor s-au țesut într-o cromatică a diversității brodată unitar, pe o analiză riguroasă din care se răsfrânge aceeași inspirație elaborată minuțios, erudit în toate aceste texte profund textamentare: *lupta românilor ardeleni de la pacea de la Viena din 1815, la Diktatul de la Viena 1940.*

Bun cunoscător al Istoriei Neamului românesc și în mod special a Istoriei Ardealului col. (r) dr. Constantin Moșincat, cu duhul Dacilor în piept, cu zelul aprins al Moșilor, permanent în fruntea Diviziei sale științifice, desfășoară pe toate aliniamentele cercetării artileria grea a documentelor zdrobitoare, iar prin șarja Cavaleriei izvoarelor mereu primenite stârnește puhoaiile care mătură totul în cale - combaterea pseudoteoriilor născocite de dușmanii Ortodoxiei și vrăjmașii bravului nostru Neam. *„De exemplu, ungurii care încearcă și astăzi să răpească Ardealul – precum l-au mai răpit și în trecut – răspândesc minciuni referitoare la situația istorică a Ardealului. În articolul <<Mit și forță vitală>>, semnat de Agoston Balazs, în publicația săptămânală <<Magyar demokrata>> din Ungaria, se afirmă cu impertinență că „Ardealul nu a fost niciodată românesc.”*

Dacă Ardealul nu a fost niciodată românesc, înseamnă că TRANSILVANIA rămâne pururea dacică! Spre luarea aminte a tuturor, a celor din afară sau a celor din lăuntru, a celor mai aproape de graniță sau a celor mai depărtați, a celor vrăjmași din interior, chiar și oligarhia politicianistă sau alte cete încețoșate de denigratori cu „carte”, reproducem cuvântul înflăcărat al senatorului american din anul 1917, Myron T. Herick:

„Ce minunat popor sunteți voi!

Ce minunat popor e acela din care vă trageți! Sunteți strănepoții unui popor pe urmele căruia noi, aceștia de azi, ne-am ridicat. Și cât de frumoasă este istoria voastră! Care popor din lume are o urmă istorică așa ca aceea a voastră? Au trecut secole, secole negre de urgie peste capetele neamului acestuia, dar EL A RĂMAS. Și... nu voi, ci noi trebuie să ne simțim mândri, că vă avem aici. E o cinste pentru poporul american de a vă avea drept tovarăși și, ce e mai mult, frați. Da, voi sunteți urmașii Dacilor, pe cari și noi și toată lumea am învățat să'i admirăm.

România s'a alăturat Franței, acelei fericite țări pe cari noi, Americanii, știm să o cinstim așa cum se cuvine. România s'a alăturat cauzei drepte, cauzei marii umanități. Suntem mândri de Franța și suntem mândri de România voastră! Mândri, de o mie de ori mai mândri suntem de voi. Stindardul acesta este stindardul sub cutele căruia ne întâlnim și sub care trebuie să ne facem datoria!

Vreau să văd România restituită lumii! America întreagă are această dorință, și nu vă îngrijorați: America e cu voi!" (cf. Grigore Stamate...*Bătăliile Mareșalului Prezan între autoritate și modestie*. Ed. Axioma Print, București-2016)

Gheorghe Constantin Nistoroiu -

Cavaler de Clio

13 Septembrie 2020

+ Sfinții Corneliu Sutașul, Corneliu Mucenicul, Cuv. Ioan de la Prislop, Sf. Mc. din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian.